

Sygn. akt XII Ga 725/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 czerwca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Krakowie XII Wydział Gospodarczy – Odwoławczy

w następującym składzie:

Przewodniczący- Sędzia: SO Michał Niedźwiedź

Sędzia: SO Aneta Stożek

Sędzia: SO Bożena Cincio-Podbiera (spr.)

Protokolant: st.sekr. sądowy Ewa Janas

po rozpoznaniu w dniu 8 czerwca 2017 r. w Krakowie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

przeciwko J. R.

o zapłatę

na skutek apelacji wniesionej przez stronę powodową

od wyroku Sądu Rejonowego dla Krakowa - Śródmieścia w Krakowie

z dnia 11 maja 2016 r., sygn. akt IV GC 159/16/S

oddala apelację.

SSO Aneta Stożek SSO Michał Niedźwiedź SSO Bożena Cincio-Podbiera

XII Ga 725/16

UZASADNIENIE

Strona powodowa (...) sp. z o.o. w K. domagała się zasądzenia od J. R. kwoty 12 456,61 zł z odsetkami maksymalnymi i kosztami procesu, z czego 10 343,59 zł stanowiła kara umowna naliczona na podstawie § 5 ust. 3 umowy handlowej z dnia 24 lipca 2007 roku, którą pozwana zobowiązała się do zakupu i sprzedaży detalicznej gazet codziennych i czasopism kolorowych dostarczanych przez powodowego dostawcę. Wyrokiem z dnia 11 maja 2015 roku Sąd Rejonowy dla Krakowa-Śródmieścia w Krakowie umorzył postępowanie w zakresie żądania zasądzenia kwoty 2113,02 zł, zasądził od pozwanej na rzecz strony powodowej odsetki maksymalne za opóźnienie od tej kwoty, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił, orzekając o kosztach procesu na podstawie akt. 100 k.p.c.

Sąd Rejonowy ustalił, iż umowa zawarta na okres do dnia 23 lipca 2008 roku z możliwością jej rozwiązania jedynie w przypadkach tam określonych, w par. 5 ust. 3 przewidywała, że zerwanie umowy przez odbiorcę niezgodnie z zasadami powoduje obowiązek zapłaty kary umownej w wysokości wartości ostatnich 30 zrealizowanych dostaw liczonych w cenach detalicznych lub w przypadku, gdy ilość realizowanych dostaw była mniejsza niż 30, w wysokości 3000 zł.

Ustaliły też Sąd Rejonowy, iż w dniu 21 lutego 2015 roku pozwana zawiadomiła stronę powodową o planowanym na okres 28 lutego do 30 kwietnia wyjeździe do szpitala sanatoryjnego oraz prosiła o wznowienie dostaw prasy od maja 2015 roku. Jednakże w dniach 4,5 i 11 maja 2015 roku kiosk pozwanej był zamknięty. Pismem z dnia 13 maja 2015 roku strona powodowa wezwała pozwaną do prawidłowego wykonywania umowy pod rygorem naliczenia kar umownych, co ostatecznie nastąpiło. W toku procesu pozwana uregulowała kwotę 2113,02 zł stanowiącą należność za pobraną prasę. Natomiast w sprzeciwie od nakazu zapłaty podniosła, iż tuż przed wyjazdem do sanatorium otrzymała od swojego kontrahenta (...) SA wypowiedzenie umowy dzierżawy kiosku ze skutkiem natychmiastowym w związku z czym nie miała możliwości złożenia wypowiedzenia z trzymiesięcznym wyprzedzeniem. Wskazała, iż informowała osoby decyzyjne strony powodowej o powstałych okolicznościach. Odwołała się do swojej ciężkiej sytuacji materialnej i zdrowotnej.

Umarzając postępowanie w zakresie zapłaconej należności za prasę na podstawie art. 355 k.p.c. Sąd Rejonowy zasądził od pozwanej na rzecz strony powodowej stosowne odsetki na podstawie art. 481§2/1/ k.c. w wysokości odsetek maksymalnych. Oddalając powództwo w zakresie naliczonej kary umownej Sąd Rejonowy wskazał, iż kara ta wskazana w par. 5 ust. 3 umowy została w istocie zastrzeżona na wypadek niewykonania przez pozwaną obowiązku o charakterze pieniężnym w związku z czym jako sprzeczna z prawem nie wywołuje założonych skutków prawnych. Wskazał Sąd Rejonowy, że ocena skuteczności odstąpienia od umowy nie może być oderwana od oceny na czym polegało niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania przez dłużnika. W tym przypadku z okoliczności wynikało, że pozwana zobowiązana była przede wszystkim do świadczeń pieniężnych związanych zakupem prasy i materiałów pozaprasowych. Dodatkowo, strona powodowa naliczyła karę umowną w związku z brakiem odbioru prasy w maju 2015 roku czyli do naliczenia kary umownej doszło na skutek niewykonania zobowiązania pieniężnego. Z tych względów Sąd Rejonowy na podstawie art. 483 k.c. w związku z art. 58 § 1 k.c. i par. 5 ust. 3 umowy stron powództwo w tym zakresie oddalił.

W apelacji od pkt III w tego wyroku strona powodowa podniosła, że sprzedaż prasy dla pozwanej składała się z kilku różnych świadczeń, a płatność za prasę nie następowała po zamówieniu, lecz po dokonanych zwrotach niesprzedanych egzemplarzy i tylko za prasę sprzedaną w punkcie handlowym. Ponadto na pozwanej spoczywał obowiązek zwrotu prasy niesprzedanej z wykazem tytułów i wypełnioną specyfikacją. Obowiązku tego nie można więc zaliczyć do świadczenia o charakterze pieniężnym wobec czego skoro strony łączyła umowa mieszana, określająca obowiązki pozwanej tak o charakterze pieniężnym, jak i niepieniężnym, a do zerwania umowy doszło z winy pozwanej, to naliczenie kary umownej było zasadne. Niewykonywanie umowy polegało przede wszystkim na nieodebraniu prasy poczynając od maja 2015 roku w sytuacji, gdy umowa łączyła strony do dnia 23 lipca 2015 roku. Zdaniem strony skarżącej to okres trwania umowy zabezpieczony był karą umowną, przy czym nienależyte wykonanie świadczenia pieniężnego w postaci uiszczenia należności z faktur nie była żadną karą obwarowane. Z taką argumentacją strona powodowa domagała się zmiany zaskarżonego wyroku w zakresie oddalającym powództwo i uwzględnienia powództwa w całości.

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Zgodnie z treścią umowy w przypadku zerwania umowy przez odbiorcę niezgodnie z przyjętymi w umowie zasadami stronie powodowej służyło prawo naliczenia określonej kary umownej, zawarowane w § 5 ust. 3 kontraktu. Taki sposób zastrzeżenia kary umownej uzasadnia w ocenie Sądu Okręgowego uznanie zapisu za nieważny na podstawie art. 58 par 1 k.c.. Obowiązek zapłaty kary umownej może być bowiem powiązany wyłącznie z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania niepieniężnego, co wynika z brzmienia art. 483 § 1 k.c.. Jak wskazał Sąd Najwyższy wyroku z dnia 19 grudnia 2000 roku, sygn. V CKN 171/00, przy zastosowaniu art. 483 § 1 k.c. bierze się pod uwagę charakter prawny tych zobowiązań /pieniężne, niepieniężne/, które należą do essentialia negotii, a nie obowiązki pochodne /dodatkowe/. Samo „trwanie w umowie” nie może być uznane za świadczenie. Świadczeniem jest zachowanie dłużnika zgodne z treścią zobowiązania polegające na daniu, czynieniu, nieczynieniu lub znoszeniu. Podstawowym obowiązkiem pozwanej było obowiązek zapłaty za prasę zakupioną przez klientów. Nie ma wątpliwości co do tego, że obowiązek ten miał charakter pieniężny, a właśnie jego naruszenie miało prowadzić do rozwiązania umowy. Obowiązkowy odbiór prasy powiązany był wszak z koniecznością sprzedawania jej klientom i przekazywania

pochodzących stąd środków stronie powodowej. Zauważyć też należy, że obowiązek pobierania i sprzedawania prasy klientom określony został przez strony w umowie jako obowiązek zakupu i sprzedaży detalicznej gazet codziennych i czasopism kolorowych zwanej dalej prasą i dostarczonych przez dostawcę, co czyni wywody apelacji niezasadnymi. Istotnym elementem umowy było wszak odbieranie prasy w celu przekazania następnie pochodzących z ich sprzedaży środków do dostawcy czyli w celu wykonania świadczenia o charakterze pieniężnym, na co wskazuje już samo użycie słów "zakup" i „sprzedaż”. Niewykonywanie tych obowiązków stanowiło natomiast w ocenie strony powodowej zerwanie umowy. W istocie chodziło zatem o rozliczenia finansowe skoro za dostawą prasy kryły się określone wpływy na rzecz dostawcy.

Zauważyć także należy, że żądanie strony powodowej kwalifikuje się jako niezgodne z zasadami współzycia społecznego- art. 5 k.c. Rozważając tę kwestię do czego sąd jest obowiązany z mocy prawa należy w każdym przypadku rozeznąć się w szerokim aspekcie okoliczności faktycznych. W tym przypadku dalsze pobieranie prasy przez pozwaną od powoda było niemożliwe z powodu braku punktu poboru. Nie zostało zaprzeczone twierdzenie pozwanej o wypowiedzeniu jej umowy przez (...) SA ze skutkiem natychmiastowym, czego efektem pozostawało zamknięcie punktu /kiosku/. W istocie pozwana nie miała żadnej możliwości realizacji umowy, podobnie jak nie miała możliwości wypowiedzenia umowy z trzymiesięcznym wyprzedzeniem. Zresztą jak wynika z treści umowy możliwość jej rozwiązania następowało tylko w przypadkach w umowie określonych. Możliwość taka pozwanej ograniczona była do złożenia wypowiedzenia na 1 miesiąc kalendarzowy przed upływem okresu związania stron umową, a w braku takiego wypowiedzenia umowa ulegała automatycznie przedłużeniu na okres kolejny. Inne możliwości wypowiedzenia umowy przez pozwaną nie zostały przewidziane. W takiej sytuacji naliczenie kary umownej przejawia się jako sprzeczne z dobrymi obyczajami. Optymalnym zachowaniem w sytuacji jakiej pozwana się znalazła było wszak odstąpienie od naliczenia kary umownej zwłaszcza, że umowa stron miała trwać jest jedynie około 3 miesiące, a wysokość naliczonej kary była znaczna. Całokształt okoliczności tego konkretnego przypadku/ tak wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2003 roku, IV CKN 120/01/ wskazuje na zaistnienie niefortunnego zbiegu okoliczności związanego z chorobą pozwanej i natychmiastowym wypowiedzeniem najmu kiosku przez (...) SA. Nie można bowiem zapominać o tym, że zasady współzycia społecznego rozumiane są jako oceny moralne wyrażone w postaci uzasadnionych przez te oceny norm postępowania regulujących postępowanie jednych osób wobec innych. Poszczególne normy moralne stanowią zatem konkretyzację naczelnego nakazu moralnego, opierającego się na aprobachie takiego postępowania, który jest dyktowany sprawiedliwą życzliwością wobec innych. Na te podstawowe, wspólne dla wszystkich członków społeczeństwa wartości- dobro i sprawiedliwość wskazuje preambuła Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej /Kodeks Cywilny Komentarz, E.Gniewek, W-wa 2013, s.15 i nast./ Abstrahując zatem określonego wyżej poglądu w kwestii nieważności zapisu dotyczącego kary umownej Sąd Okręgowy wskazuje, że w tej konkretnej sytuacji skorzystanie z drastycznych form ukarania pozwanej nie może być uznane za zgodne z art. 5 k.c.

Z tych przyczyn Sąd Okręgowy oddalił apelację strony powodowej na podstawie art. 385 k.p.c.

Ref. I inst. SSR E. Ostrowska- Suchmiel